

Musikken skal spille fortissimo på alle tangenter

Helle Munksgaard Petersen har gennem en lang årrække undervist i musik i England. Tilrettelæggelsen af musikundervisningen i England er markant anderledes end i Danmark. Der er flere timer fra 6. klasse og op efter, "det sorte hul" er lukket, og faciliteterne er mange steder meget bedre end i Danmark, men der er stor forskel på undervisningen i primary og secondary schools. Helle har etableret Jazz Band, Big Band og Soul Band på sin skole - og turneret med dem over hele Europa og i Kina - og selvfølgelig også mange gange i Danmark. Musikken har været drivkraft gennem hele Helles liv - lige fra opvæksten med klaveret i barndomshjemmet over musikuddannelsen på universiteterne i England til det mangeårige arbejde som både musklærer og ildsjæl på forskellige skoler.

Blokløjteensemble - forårskoncert
Skærbæk Kommuneskole, ca. 1984
- Helle nr. 3 fra venstre

Kommer du fra et hjem med klaver?

Ja, min mor spillede ofte klaver derhjemme. Det inspirerede mig til selv at ville lære at spille, og jeg begyndte derfor at gå til privat klaverundervisning, da jeg var syv år. Mine forældre tog mig ofte med til koncerter med Sønderjyllands Symfoniorkester samt til frokostjazz.

Hvilke minder har du fra musikundervisningen i din folkeskole?

Jeg gik på Skærbæk Kommuneskole. Selvfølgelig husker jeg ikke så meget fra, det var i højere grad det musiske efter skole, som satte sit præg på mig. Der var tre kor på skolen og blokløjteensembler, som jeg op gennem skoletiden var en del af. Vi optrådte til forårs- og julekoncerter, og det var en stor oplevelse.

Inspirerende musiklærere

Hvad gjorde, at du valgte at uddanne dig inden for musikken?

Da jeg var 12 år, fik jeg en ny klaverlærer, og det gav mig blod på tanden til at dygtiggøre mig. På gymnasiet valgte jeg musik på højniveau, og der havde jeg to meget inspirerende musiklærere. Det var her, jeg besluttede at gøre karriere inden for musik. Jeg havde overvejet andre uddannelser, men følte ikke jeg kunne leve uden musikken. Efter gymnasiet flyttede jeg til England, hvor jeg tog en bachelor i musik på universitetet i Nottingham.

Hvordan var musikuddannelsen på universitetet i England?

Bacheloruddannelsen bestod af tre år udelukkende med hovedfag i musik. Vi blev bl.a. undervist i komposition, musikhistorie, -teori, -analyse og solospil. Bagefter tog jeg en etårig mastergrad i musikanalyse på universitetet i York.

Du underviste på forskellige folkeskoler i England. Hvorfor valgte du at blive lærer?

Efter min master vidste jeg ikke præcist, hvad jeg skulle. Jeg havde egentlig ingen planer om at blive lærer; men så fik jeg job ved en privat musikskole, hvor jeg havde holdundervisning i keyboards med 7-11-årige i *primary schools*. Jeg havde også 15 privatelever i klaver. Jeg blev meget glad for at undervise; men efter tre år savnede jeg mere udfordring. Jeg ville gerne undervise ældre elever og bredere end bare klaver. Derfor bestemte jeg at tage et pædagogikum på Cambridge Universitet til undervisning i *secondary schools* (11-18 år).

Forskellige uddannelser til forskellige niveauer

I Danmark går man på seminariet for at blive folkeskolelærer. Hvordan er læreruddannelsen i England?

Det kræver en universitetsuddannelse, hvis man skal undervise i folkeskolen. Der er to forskellige uddannelser for at kunne undervise som lærer i henholdsvis *primary* og *secondary school*. Hvis

Bachelor of Arts in
Music Graduation
1994

Helle er født i 1972.

1995: Cand Phil i musik i England.

1996: Underviser i klaver og keyboard.

1998: Pædagogikumstudie i musik.

1999: Musiklærer ved Tudor Grange School.

2002: Musikleder ved Robert Smyth Academy. Modtog undervisningspriser i 2012 og 2013. Mentor for lærerpraktikanter. 13 udlandsturneer og optræden i BBC tv og radio.

2018: Ansat ved Musik & Billedskolen i Varde, bl.a. som udvikler af folkeskoleområdet. Afholdt seminar i april om musik i England, og den danske forsøgsprøve i musik i 9. kl. Suppleant i Sydvestmus. Blogger på folkeskolen.dk.

Weblink:

Det engelske National Curriculum i musik: kortlink.dk/thzx
Læs mere om Robert Smyth Academy: kortlink.dk/tk2m eller kortlink.dk/tk2x
School Proms i Royal Albert Hall 2011: kortlink.dk/tk39
Information om Helles seminar fra april, som kan gentages: <http://bit.ly/2GXhcQP>
Kontakt Helle: hepq@varde.dk

Helles første toner på klaver som etårig, 1973

Student ved klaveret 1991

☘ Nogle primary schools har dygtige musiklærere, men på andre skoler er der ingen lærere, der kan spille guitar eller klaver.

☘ Verdensmusik er en del af pensummet på alle trin, bl.a. indisk og afrikansk musik.

man vil undervise i *primary school* (4 1/2 - 11 år), kræver det en bachelor i education (uddannelse red.). For at undervise i *secondary school* (11-18 år) skal man tage et hovedfag og derefter et etårigt pædagogikum. I *primary school* underviser lærerne i flere forskellige fag ligesom i Danmark. I *secondary school* er læreren fagspecialist og underviser kun i ét eller to fag på samme måde som de danske gymnasielærere. Man er altså uddannet til at kunne undervise elever svarende fra 5. klasse helt op til 3. g. Så man har stor faglig kompetence, og eleverne kan virkelig lære noget. Der er respekt omkring lærergerningen i England, og folkeskolelærere i primary får samme løn som folkeskole- og gymnasielærere i secondary.

Hvordan adskiller organisering af lærergruppen i Danmark sig fra den i England?

I Danmark har skolerne ofte en flad struktur med en leder, en viceleder og så alle lærerne. I England er der et hierarki, fordi der under øverste ledelse er fakultetsledere og derunder fagledere. Hvis der er tre musiklærere, er én af dem faglig leder. Denne leder er ansvarlig for fagets pensum, budget og indkøb af ressourcer og har dermed stor indflydelse på fagets udformning. Det giver ekstra motivation og et løntillæg som bonus. Ligesom i Danmark har man fælles undervisningsmål; men den faglige leder definerer et pensum for skolen.

Obligatorisk til og med 7. klasse

Hvordan er musikundervisningen opbygget i folkeskolen i England?

Musik er obligatorisk til og med det, der svarer til 7. klasse, og eleverne har én undervisningstime i musik om ugen. I 8. og 9. klasse og på gymnasieniveau kan eleverne vælge musik som valgfag. I primary school er der meget fokus på fag som matematik og engelsk og mindre fokus på musik. Jeg har haft lidt forskellige oplevelser med musikundervisning i de små klasser. Fordi lærerne underviser i flere forskellige fag, er de ofte ikke specialiserede i musik. Nogle primary schools har dygtige musiklærere; men på andre skoler er der ingen lærere, der kan spille guitar eller klaver. Her synger børnene typisk til en cd i musiktimerne. Musikundervisningen i de små klasser består mest af sang, sanglege, lidt bevægelse og spil på små slagøjnsinstrumenter. Der er ikke ressourcer til meget andet, og nogle skoler har ikke engang et musiklokale. Så der er utrolig meget, der skal indhentes, når eleverne rykker op til secondary school.

Verdensmusik i centrum

Du underviste fra 2002 til 2017 på Robert Smyth Academy, som er en secondary school med ca. 1000 elever. Hvordan var strukturen på musikundervisningen der?

I 5. klasse kom eleverne ind næsten uden erfaring med musikinstrumenter. For at eleverne kunne opnå

We Will Rock You.
Musical i England 2013
Robert Smyth
Academy

School Proms Royal Albert Hall 2011. Soul Patrol fra Robert Smyth Academy var udvalgt blandt 1600 orkestre i England. Der var 5000 tilskuere

Robert Smyth Academy Jazz Band og Soul Band har indspillet 3 cd'er

basale instrumentale færdigheder, lavede vi forskellige instrumentforløb. Vi lavede først et keyboardforløb i seks uger, hvor hele klassen lærte at spille keyboard. Derefter lærte de basguitar og trommer baseret på 12-takters blues, og til sidst havde de samspil, hvor de i grupper af 4-5 elever fik hver sit øvelokale. I England er det almindeligt at undervise i temaforløb, og i musik er der stort fokus på verdensmusik, måske fordi England er så multikulturel. Verdensmusik er en del af pensummet på alle trin, bl.a. indisk og afrikansk musik. Eleverne blev desuden undervist i musikteori, nodelære og komposition, hvor vi brugte programmerne Sibelius og Cubase.

Du fortalte, at eleverne kan vælge musik i 8. og 9. klasse. Hvad består musikeksamen af for disse elever?

I England er alle valgfag 2-årige eksamensfag, i 8.-9. klasse bortset fra obligatorisk idræt. De elever i 9. klasse, som har haft musik som valgfag, skal derfor til eksamen. Eksamen består af 60 % praktisk og 40 % teoretisk. I den praktiske del skal man indspille to musikstykker, ét solo og ét i en gruppe. Dette bliver rettet af lærerne og videresendt til en ekstern censor, for i England er der godt 42.000, der tager afgangsprøven i musik, og der er ikke ressourcer til, at censorer skal fysisk rundt. Derudover skal eleverne lave to kompositioner selv, som enten skal nedskrives på nodedepapir, skrives ind i Sibelius eller Cubase,

eller indspilles. Eleverne vælger selv genren, fx klassisk eller rytmisk med eller uden sang. Den teoretiske del af eksamen er en skriftlig lytteprøve, hvor de får nogle værker, de skal lytte til og analysere. På vores skole var det typisk 10-12 % af en hel årgang, der tog musik som valgfag, så omkring 18.

Eksamen i musik

De ældste elever i secondary school, som svarer til danske gymnasieelever, kan også vælge musik. Hvordan er musikundervisningen i de ældste klasser?

I England er gymnasiet en integreret del af folkeskolen, og det er de samme lærere, der underviser fra 5. klasse til 3. g. I gymnasiet er musikundervisningen en fortsættelse af valgfaget fra 8.-9. klasse, bare på et højere niveau. Til den afsluttende eksamen skal eleverne indspille en solo eller ensemble på 12-15 minutter uden pauser. Desuden skal de lave to kompositioner og koralharmonisering samt til skriftlig lytte- og analyseeksamen. Der er høje krav, og de bedste kan komme direkte ind på konservatoriet. Man kan også tage musikteknologi som separat fag på højt niveau i gymnasiet.

Kan du fortælle lidt om organiseringen af de ensembler, du har haft?

Da jeg startede på skolen, var musikafdelingen nedkørt. Der var få koncerter, og lokalerne var af-

Til den afsluttende eksamen skal eleverne indspille en solo eller ensemble på 12-15 minutter uden pauser. Desuden skal de lave to kompositioner og koralharmonisering samt til skriftlig lytte- og analyseeksamen. Der er høje krav, og de bedste kan komme direkte ind på konservatoriet.

Robert Smyth Academy spiller i Ribe 2009

Robert Smyth Academy, Tourné Kina 2010 i forbindelse med ISME verdenskonference

Eleverne fik lov til at gå fra de andre undervisningstimer for at få soloundervisning; det er jo en anerkendelse af musikkens betydning og status.

Jeg vil påstå, at faciliteterne til musikundervisning generelt er meget bedre i England end i Danmark. En typisk secondary school har et til to store musiklokaler og mindst fire øvelokaler.

Jeg fik åbnet op for lokalerne og samlet 8-9 elever til et jazzband, og 4 måneder senere startede jeg et soulband. I begyndelsen var det lidt svært at rekruttere; men bandsene voksede hurtigt, og efter 2 1/2 år var vi oppe på 25, indspillede en CD og tog på turné i Danmark. I jazzbandet var der fløjter, klarinetter, saxofoner, trompeter, trækbasuner og rytmesektion, og i soulbandet 5 sangere, rytmesektion, saxofoner, trompet og trækbasun. Efter nogle år trængte de ældste elever til ekstra udfordringer, så jeg håndplukkede 18 elever fra jazzbandet og oprettede et bigband. Det var mig, der ledte disse tre ensembler, og øvningen foregik efter skoletid. Jeg fik ikke ekstra løn for det; men det var jo sjovt og som en hobby. Vi var ofte ude at spille til festivaler og i lokalsamfundet. Jeg lavede også et kammerorkester, hvor en gymnasieelev hvert år var solist i en koncertsats af fx Mozart. Musikskolelærerne ledte også ensembler, så der var i alt 12 forskellige ensembler på skolen. Så den sprudlede med musik i alle genrer.

Forlader timerne for soloundervisning

Hvilke muligheder havde eleverne for at få soloundervisning på skolen?

Lærere fra musikskolen samt privatundervisere kom og gav solo-instrumentalundervisning i alle orkester- og rytmeinstrumenter. Udgifterne for soloundervisningen skulle eleverne selv dække; men eleverne, som fik gratis skolemad, kunne få den betalt. I alt var der ca. 150 elever, som fik ugentlig soloun-

dervisning, svarende til 15 %. Eleverne fik lov til at gå fra de andre undervisningstimer for at få soloundervisning; det er jo en anerkendelse af musikkens betydning og status.

Hvad betyder det for miljøet på skolen, at der er så stort et fokus på musik?

Musikafdelingen på vores skole følte som én stor familie. Afdelingen var aldrig låst, og eleverne kom der inden og efter skole samt i pauserne. Det var et socialt samlingspunkt, hvor eleverne følte sig godt tilpas. De yngre elever blev inspireret, når de så de ældre elever spille musik og bruge lokalerne. Bandene var på tværs af aldersgrupper: et juniorband fra 11-14 år og et seniorband fra 14-18 år. Det var fedt for de 14-årige at spille med gymnasieeleverne. Nogle af de ældre hjalp til med juniorbandet og holdt øje med øvelokalerne i pauserne, mens andre ledte ensembler; derved fik eleverne ansvar og medbestemmelse.

Hvad mener du er de største forskelle på musikundervisningen i de engelske secondary schools og de danske folkeskoler?

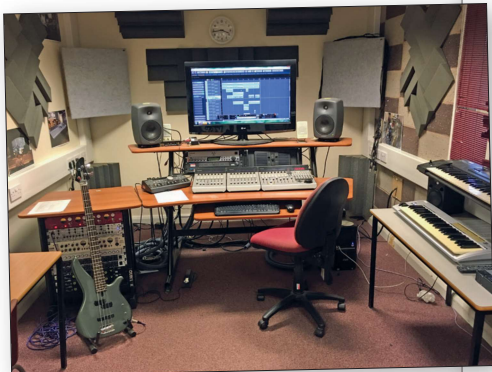
Jeg vil påstå, at faciliteterne til musikundervisning generelt er meget bedre i England end i Danmark. En typisk secondary school har et til to store musiklokaler og mindst fire øvelokaler. På min skole startede vi med fire øvelokaler, men da skolen så, at der skete en positiv udvikling med musikken, fik vi en tilbygning med studie, 7 øvelokaler, et stort bandlokale samt

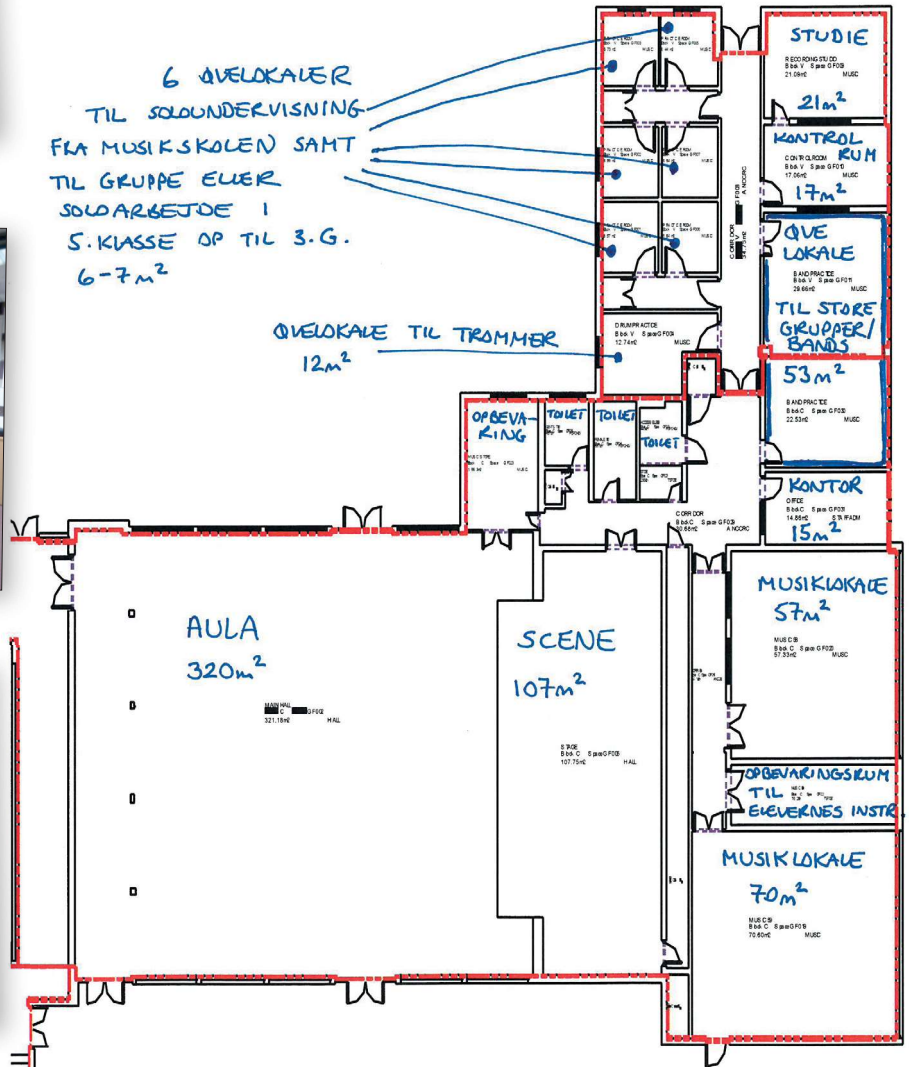
ROBERT SMYTH ACADEMY MUSIK AFDELING

6 ØVELOKALER
TIL SØLUNDERSVNING
FRA MUSIKSKOLEN SAMT
TIL GRUPPE ELLER
SØLÅRBEJDE I
5. KLASSE OP TIL 3.G.
6-7m²

ØVELOKALE TIL TRUMMER
12m²

BLOCKV

BLOCKC

Robert Smyth Academy Musikafdeling efter udvidelse og ombygning i 2007. De to store klasselokaler har hver 18 pc'er med Sibelius, Cubase og Auralia. Derudover et studie, et stort øvelokale, trommeøverum, samt 6 mindre øverum - alle med klaver.

3. klasse på Thorstrup Skole øver instrumentfærdigheder igennem 12. takters blues. Høretelefonerne giver god koncentration og differentieret undervisning.

🎧 Både i folkeskolen og i gymnasiet bør man have meget mere fokus på komposition. Komposition er meget mere kreativt end blot at spille noget, andre har skrevet. Mine valgfags elever i 8.-9. klasse elskede at komponere . . .

kontor. Har man flere øvelokaler, kan man lettere sende eleverne ud i grupper og arbejde selvstændigt. Det giver eleverne et ansvar og en frihed, at læreren ikke står foran alle hele tiden. Øverum savner jeg meget i Danmark. Desuden er det en stor fordel, at man i England har en fagspecialist med universitetsuddannelse i musik til at undervise fra 5. klasse op til 3. g. I min optik er det synd, at musikundervisningen på de fleste folkeskoler i Danmark stopper efter 6. klasse og først kommer tilbage i gymnasiet. På den måde bliver der et hul i musikundervisningen, der resulterer i manglende progression. Jeg tænker, flere ville få lyst til at blive musiklærere i folkeskolen, hvis musik blev et obligatorisk 2-årigt prøvevalgfag i 8.-9. klasse, hvor det faglige niveau var højere.

Fokus på komposition

Er der noget, du mener, vi i Danmark bør have mere fokus på?

Både i folkeskolen og i gymnasiet bør man have meget mere fokus på komposition. Komposition er meget mere kreativt end blot at spille noget, andre har skrevet. Mine valgfags elever i 8.-9. klasse elskede at komponere, nogle klassisk eller filmmusik i Sibelius, andre pop og dansemusik i Cubase. Der

er megen sang i den danske musikundervisning; jeg ville ønske mere fokus på instrumentale færdigheder og verdensmusik.

Kan du overføre nogle af undervisningsmetoderne fra England til Thorstrup Skole og Outrup Skole, hvor du har undervist siden januar?

På Outrup Skole og Thorstrup Skole underviser jeg 3.-4. klasse; den aldersgruppe underviste jeg aldrig som samlet klasse i England. Jeg kører stort set samme forløb, som jeg gjorde i 5. klasse i England, hvor eleverne bliver undervist i instrumentale færdigheder og samspil. Jeg har tilpasset forløbet lidt til aldersgruppen og skolens faciliteter. Det er meget udfordrende kun at have ét musiklokale; så jeg må være kreativ og bruge opbevaringsrum og korridorer, så eleverne kan arbejde selv. Jeg forsøger at undervise som facilitator, så mine elever bliver så selvstændige som muligt i arbejdet med musikken.

Det kræver en ildsjæl

Hvordan opbygger man et godt musikmiljø på en skole?

Det kræver, at der er en ildsjæl, der står i spidsen og giver noget af sig selv, masser af energi og tid, samt opbakning fra ledelsen. Derudover bør musikafdelingen være åben i hele skoletiden. Mange musiklokaler er låst i pauserne i Danmark. Et godt musikmiljø afhænger ikke bare af musiktimerne, men mindst lige så meget af mulighederne for at komme i musiklokalerne frivilligt i pauserne for at arbejde selvstændigt, med kammerater, eller deltage i et ensemble. Derudover skal man favne bredt og give plads til alle genrer.

Hvad er dine ønskedrømme til musikundervisningen?

At alle børn i folkeskolen får mulighed for at lære et instrument. Børn af forældre, som ikke selv spiller, har mindre chance for at begynde at spille, og ifølge Tænk tankerapporten kommer 55 % af børnene i musikskolerne fra familier med en årlig husstandsindtægt på over 800.000 kr. Jeg vil gerne gøre det mere alment at spille musik og implementerer derfor instrumentfærdighed i min undervisning. Vi vil gerne oprette både orkester- og talentklasser i Varde Kommune, hvor musiklærere kommer ind på skolerne og underviser; men det er ressourcekrævende. Det handler om prioritering fra både skolernes og kommunens side. Jeg vil gerne have hævet overliggeren i folkeskolen og lukket "det sorte hul" via et prøvevalgfag i 8.-9. klasse med højt fagligt niveau. Musikken skal spille fortissimo på alle tangenter i skolen. 🎵